

har vendt sig. Jeg vil ikke tilskrive Loven alene Æren herfor. Det er helt andre Forhold, dette ogsaa skyldes, men Loven har dog maaske været medvirkende, og jo større Udstrækning denne Lov faar, jo mere medvirkende vil den blive. At Tilgangen til Byerne er aftagen, finder jeg meget heldigt. Men naar Folk nu gaa fra Byen til Landet, er der saa meget større Opfordring til at tage dette Forhold i Betragtning ved gennem en Revision af Loven netop at skaffe saa mange Hænder som muligt Beskæftigelse ved Landbruget. De bedst mulige Betingelser for, at dette bringer det største Udbytte, ere netop at give enhver Mand sin Jordlod. Dertil kommer ogsaa, at en Udvidelse af denne Lov, selv i den foreslaaede Skikkelse, i Virkeligheden er en Spore til Sparssommelighed blandt Landbefolkningen, idet man nu kan se det Maal foran sig, at man med lidt sammensparede Penge en Gang kan naa til at faa sit eget Hjem.

Den nuværende Lov og det foreliggende Forslag tage nærmest Sigte paa at skaffe Folk Adgang til at komme i Besiddelse af Danmarks Jord. Det tager ikke saa meget Sigte paa netop at skaffe billig Jord, og det er en Omstændighed ved dette Lovforslag af ikke ringe Betydning. Saa længe Forholdet er saaledes, at man kun i hver Kommune hvert andet Aar kan faa en Jordlod, er det vanskeligt at faa den billige Jord, thi naar man kommer til en Mand og hos ham vil købe 4, 5 eller 6 Tdr. Land, har han een Pris, men gaar man til ham og vil købe hele hans Ejendom, har han en anden Pris. Kunde det ikke tænkes, at denne Lov kunde udvides saaledes, at Sogneraadene kunde faa Tilladelse til at indkøbe større Jordstykker, naar Meningen dermed var, at dette Jordstykke skulde udstykkes til Lodder efter denne Lov, eller saaledes, at de Sogneraad, som havde Lyst til at føre denne Tanke ud i Livet, kunde faa den Hjælp fra Staten, at de kunde faa Pengene — lad os sige til en Rente af $3\frac{1}{2}$ pCt., hvorved Statskassen jo for saa vidt ikke vilde tabe noget. Det vilde være at sætte en Præmie paa de Sogneraad, som havde Forstaaelsen af, at der netop her var en Opgave, som kunde løses ogsaa ad kommunal Vej. Naar man tager Spørgsmaalet paa den Maade, lidt friere, køber Jorden ind i større Stykker og atter udstykker den og lader Kommunerne faa den Hjælp, at de faa Pengene under en eller anden Form til $3\frac{1}{2}$ pCt., vil dette Arbejde faa Fart, og vi ville komme til at staa baade

i vore egne og jeg tror ogsaa i Udlandets Øjne som det Land, der gaar foran i Henseende til at løse en Opgave, som jeg tror med Tiden vil kræve sin Løsning. Jeg tror ikke, man fremtidig kan blive ved den nu foreslaaede Form. Nu vil man maaske sige: Ja, men er det rigtigt at faa saa mange mindre Huse ind i en Kommune? Nuvel, man kunde jo ogsaa gaa en anden Vej, idet man kunde sige: Det behøver ikke just at være saa smaa Lodder. Man kunde tage nogle lidt større, andre lidt mindre. Jeg tror, at naar man blot har den rette Villie og den rette Forstaaelse af Spørgsmaalet, finder man ogsaa nok Formen, under hvilken Spørgsmaalet kan løses.

Det ærede Medlem for Aarhus Amts 3die Valgkreds (Harald Jensen) kom ind paa ganske kort at nævne en Form for denne Lovs Virksomhed, nemlig den, at gaa over til det, han kaldte Statsfæste eller Kommunefæste. Jeg tror, at den Vej vil i Tiden vise sig at være den mest praktiske. Det er jo kun Brugen af Jorden, man sætter Pris paa, det kan ikke være, at man netop skal eje Jorden. Vi maa se at indarbejde den Tankegang i Befolkningen — hvilket jeg ikke tror vil være vanskeligt —, at det er ikke det ene saliggørende, at man ejer sin Jord, men at det, det kommer an paa, er, at man har Brugsretten til den Jord, man skal leve paa. Saa siger man: Ja, men det maa jo være et Tilbageskridt nu at begynde at tale om Fæste. Ja, hvis det var i den Form, som vi have kendt før, og som vi nærmest kunde kalde Herregaardsfæste, vilde det være et Tilbageskridt, men det er heller slet ikke det, jeg ønsker, thi der er Forskel paa Fæste. Et Fæste under betryggende Former tror jeg er lige saa heldigt, ja, jeg tror, det er en langt heldigere Form for Retten til Brugen af Jorden end netop det at eje Jorden. Al Stigning i Jordens Værdi vil jo netop derved komme Samfundet til gode. Hvad nytter det en Mand, som køber en Ejendom, at den forrige Ejer har faaet Jorden til godt Køb, naar han selv skal betale den med en høj Pris? Naar man paa den Maade fik Stats- eller offentligt Fæste, eller hvad man vil kalde det, blev det en selv, som skulde være med til at bestemme baade Form og Vilkaar for Fæstet; og jeg synes, det er let at se, at under den Form vil det være langt lettere at faa fat i Danmarks Jord, end naar man skal betale Penge derfor.

Jeg tror, man faar langt lettere ved at sætte de mange Hænder i Beskæftigelse